2015D46096

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij drie fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de agenda van de bijeenkomst van Ministers van Buitenlandse Zaken van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) op 3 en 4 december 2015. Voor dit schriftelijk overleg zijn de volgende brieven van de Minister van Buitenlandse Zaken geagendeerd:

– Geannoteerde agenda van de bijeenkomst van de OVSE-Ministers van Buitenlandse Zaken op 3 en 4 december 2015;
– Verslag van de OVSE ministeriële Raad van 4-5 december 2014 (Kamerstuk 34 000 V, nr. 48).

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brieven van de Minister over de OVSE Ministeriële Raad van 2014 en 2015. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

In de brief van 23 november 2015 valt te lezen dat het de vraag is of tijdens aanstaande Ministeriële Raad consensus kan worden bereikt over een politieke verklaring over Europese Veiligheid, alsmede een overeenstemming over een Oekraïneverklaring. De leden van de VVD-fractie vragen op welke onderwerpen de onderhandelingen over een politieke verklaring over Europese Veiligheid vastlopen? Kan de Minister aangeven welke landen daarnaast geen interesse hebben getoond om te werken aan een steunbetuiging voor Oekraïne? Welke middelen zet de OVSE in om toe te werken naar beide verklaringen?

Kan de Minister uitweiden over de coördinatie van de Trilaterale Contactgroep met Oekraïne en Rusland? Hoe zijn de contacten binnen deze groep momenteel te beschrijven? Wordt er gesproken tussen beide landen en in welke richting gaan die gesprekken?

De Minister schrijft dat overeenstemming, onder andere over een slotakte, mogelijk moet zijn binnen de OVSE, helemaal gezien het feit dat dit ook lukte tijdens de Koude Oorlog. Is de Minister met de leden van de VVD-fractie van mening dat behaalde resultaten uit het verleden geen garantie bieden voor de toekomst? Waarop baseert de Minister het vertrouwen dat ook dit keer overeenstemming zal worden bereikt?

Wanneer we kijken naar het migratievraagstuk, wordt geschreven over de momenteel gaande gedachtewisseling over dit onderwerp. Kan de Minister aangeven wat tot nu toe is besproken? Voor welke punten maakt de Nederlandse delegatie zich sterk voor het migratievraagstuk? En welke rol speelt de OVSE momenteel precies bij de migratieproblematiek?

De Minister geeft aan dat Nederland bij het Addendum op het Gender Actie Plan blijft toezien dat de tekst voldoet aan afspraken over gender gemaakt in internationale fora. Op welke wijze ziet Nederland hier op toe? Voeren wij hierover onderhandelingen?

Op het gebied van Cyber Security schrijft de Minister dat er een «gerede» kans bestaat dat in Belgrado overeenstemming bereikt wordt over een tweede set vertrouwenwekkende maatregelen. De VVD vraagt of de Minister kan aangeven waarop deze gerede kans gebaseerd is?

In de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken op 19 december 2014, wordt verslag gedaan over de Ministeriële Raad van 2014 en gesproken over de ambities op de Politiek-Militaire veiligheidsdimensie. De EU zou getracht hebben de verplichtingen te laten evolueren maar is daar niet in geslaagd. Kan de Minister aangeven waarom dit niet gelukt is? Waar schort het aan bij de overleggen? En hoe denkt de Minister dat er aankomende Ministeriële Raad naar gekeken zal worden?

In het kader van het Nederlandse voorzitterschap van het Forum voor Veiligheidssamenwerking is de actualisatie van het Weens Document van belang, zoals de Minister schrijft. Bestaan er al ideeën van Nederlandse zijde over deze actualisatie? Zo ja, wat zijn punten waarop ingezet gaat worden?

De maatregelen uit het Weens Document hebben hun beperkingen getoond in het conflict met Oekraïne. Kan de Minister dit punt toelichten? Op welke beperkingen wordt hier gedoeld en hoe zijn die aan het licht gekomen? Op welke wijze neemt Nederland deze punten mee in de actualisatie van het Weens Document? In hoeverre heeft dit document volgens de Minister daadwerkelijk bijgedragen aan vrede en veiligheid in Europa, vooral gezien de uitwisseling van militaire informatie per definitie altijd onvolledig is? Heeft dit document niet vooral symbolische waarde boven praktische?

Kijkend naar de huidige situatie in Oost-Oekraïne, Transnistrië, Zuid-Ossetië, Abchazië en Nagorno-Karabakh, vragen de leden van de VVD-fractie tenslotte of het huidige budget voor de OVSE wel toereikend genoeg is voor de kwestie Europese Veiligheid. Graag een reactie van de Minister.

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie danken de Minister voor de geannoteerde agenda en het verslag van de vorige Ministeriële Raad. Zij hebben enkele vragen en opmerkingen hieromtrent.

Ontwikkelingen binnen de OVSE en politieke verklaringen:

De leden van de PvdA-fractie onderkennen het belang van de OVSE als grootste regionale veiligheidsorganisatie en als forum voor dialoog tussen OVSE-landen. Tegelijkertijd delen zij de zorgen van de regering omtrent de polarisering binnen de organisatie. Juist nu een gemeenschappelijke koers nodig is, blijkt dit een uitdaging. Zij vragen welke openingen de Minister ziet om een gemeenschappelijke koers binnen de OVSE te bevorderen. De politieke verklaringen over Europese veiligheid zijn een belangrijk punt in dit kader. Vorig jaar is het niet gelukt tot een verklaring te komen en de leden vragen de Minister nader in te gaan op het speelveld en de verwachtingen voor deze Ministeriële. Met name steun van alle OVSE-leden voor de Special Monitoring Mission in Oekraïne is van groot belang.

Overige besluitvorming:

De leden van de PvdA-fractie vragen de Minister nader toe te lichten waar volgens hem de meerwaarde van de OVSE ligt wat betreft overstijgende onderwerpen als migratie. Zij steunen de inzet wat betreft het addendum op het Gender Actie Plan. Zij vragen tevens te reflecteren op wat het Helsinki+40-proces – nu het wordt afgesloten – concreet heeft opgeleverd en welke lessen we er voor de toekomst uit kunnen trekken. In dit kader vragen deze leden de Minister of hij het aankomende Ischinger-rapport van het «Panel of Eminent Persons» ziet als een positieve stap en zo ja of hij mogelijkheden ziet overeenstemming hierover te bereiken.

Eerste dimensie: politiek-militaire dimensie:

De leden van de PvdA-fractie delen de inzet van de regering om voortgang in dit kader, hoe moeilijk ook, te proberen te bewerkstelligen. Vertrouwenwekkende maatregelen en dialoog zijn cruciaal omdat de risico's op incidenten of andersoortige confrontaties tussen OVSE-leden toenemen. Deze leden vragen de Minister om nader in te gaan op het functioneren van het bestaande instrumentarium aan vertrouwenwekkende maatregelen en in welke mate de lidstaten deze afspraken naleven. Ook vragen zij de Minister in te gaan op mogelijkheden om de OVSE in meer gevallen of op andere wijze in te zetten. In hoeverre zou de OVSE

bijvoorbeeld een rol kunnen spelen bij het herstel van communicatie en samenwerking tussen de NAVO en Rusland?

Derde dimensie:

De leden van de PvdA-fractie waarderen en ondersteunen de Nederlandse inzet voor het bevorderen van afspraken over fundamentele vrijheden in OVSE-kader en het waarborgen van de universele mensenrechten. Helaas zien zij net als de Minister dat een groot aantal OVSE-leden nog een lange weg te gaan hebben op dit vlak. Zij vragen in het bijzonder aandacht voor de precaire situatie van mensenrechtenverdedigers in OVSE-leden als Wit-Rusland, Azerbeidzjan en Rusland. De leden van de PvdA-fractie vernemen tevens dat de onafhankelijkheid en autonomie van de drie instituties onder vuur ligt van sommige OVSE-leden. Zij vinden dit zeer zorgelijk en steunen dan ook de inzet van de Minister om het gewaardeerde werk van de veldmissies en autonome instellingen – zoals bijvoorbeeld de onafhankelijke verkiezingswaarnemingsmissies en onafhankelijk onderzoek naar mensenrechtenschendingen op de Krim – te waarborgen.

Oekraïne:

De leden van de PvdA-fractie maken zich onverminderd zorgen over de situatie in Oost-Oekraïne. Hoewel het Minsk-akkoord voor enige stabiliteit heeft gezorgd, neemt het aantal schendingen van het staakt-het-vuren recent toe en lijkt voor de langere termijn een nieuw «frozen conflict» nauwelijks te vermijden. De sabotage van de energievoorziening naar de Krim en de (dreiging van) tegenmaatregelen rond gasleveranties aan Oekraïne wijzen ook op aanhoudende spanningen. Deze leden vragen de Minister op welke wijze de Ministeriële gebruikt wordt deze spanning te verminderen en naleving van de Minsk-akkoorden te bevorderen. Zij vragen tevens welke verwachtingen de Minister heeft voor de in het kader van Minsk-2 afgesproken decentralisaties en lokale verkiezingen in Oost-Oekraïne.

Moldavië:

De leden van de PvdA-fractie vragen aandacht voor de oplopende spanningen in OVSE-lid Moldavië. Een gecombineerde financiële en politieke crisis dreigt het land verder te destabiliseren. In de woorden van de Oekraïense premier Jatsenjoek zou de situatie zelfs «de fragiele stabiliteit van de hele regio kunnen ondermijnen». Deze leden vragen de Minister naar zijn oordeel over recente ontwikkelingen in Moldavië, de risico's die hiermee verbonden zijn en welke rol de OVSE in dit verband kan spelen. Zij vragen de Minister om ook tijdens de Ministeriële aandacht voor de situatie te vragen.

Tadzjikistan:

De leden van de PvdA-fractie zijn tevens zeer bezorgd over de verslechterde politieke situatie in Tadzjikistan. Zij doelen met name op het eenzijdig verbreken van het vredesakkoord van 1997 door het regime-Rakhmon door de Islamic Revival Party of Tajikistan (IRPT) te verbieden en een groot aantal partijleden te vervolgen. Tevens is ook een OVSE-medewerker opgesloten. Zij vragen de Minister zijn zorgen hieromtrent uit te spreken en te pleiten voor een actieve rol van de OVSE om te voorkomen dat Tadzjikistan een eenpartijstaat wordt waardoor de interne en regionale stabiliteit verder in het geding zal komen.

Deelname Parlementaire Assemblee:

De leden van de PvdA-fractie brengen de Kamervragen over de OVSE Parlementaire Assemblee (ingezonden op 10 juli 2015) in herinnering waarin aandacht werd gevraagd voor het feit dat zes Russische parlementariërs niet deel konden nemen aan de jaarlijkse bijeenkomst van dit forum in Helsinki omdat hen een visum geweigerd was in verband met EU-inreisverboden. Deze leden vragen de Minister of er inmiddels voldoende afspraken zijn gemaakt, zowel in EU- als in OVSE-verband, zodat alle parlementariërs in de toekomst vrijelijk kunnen reizen naar bijeenkomsten van de Parlementaire Assemblee.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie vinden de OVSE een belangrijke organisatie, die met civiele middelen inzet pleegt ter voorkoming van conflicten en ter versterking van de stabiliteit. Ook in post-conflictsituaties kan de OVSE van grote betekenis zijn. Wel is er binnen de organisatie soms grote onenigheid waardoor besluitvorming wordt bemoeilijkt. In de brief schrijft de Minister dat de crisis rondom Oekraïne de veiligheid en samenwerking in de OVSE-regio verder heeft ondermijnd. Dat is zorgelijk. Kan de Minister hier nader op ingaan? Ziet de Minister aanknopingspunten om in te zetten op verbeterde samenwerking?

In de brief schrijft de Minister dat evenals vorig jaar wordt ingezet op een politieke verklaring over Europese veiligheid, waarin de fundamentele beginselen van de OVSE dienen te worden herbevestigd, maar dat het de vraag is of consensus kan worden bereikt over een politieke verklaring. De leden van de SP-fractie vragen de Minister aan te geven welke kwesties mogelijke consensus in de weg staan en of Nederland suggesties doet om alsnog tot consensus gekomen kan worden? Kan verder aangegeven worden waarom overeenstemming over een Oekraïne-verklaring eveneens moeizaam lijkt?

De Minister schrijft dat binnen de derde (menselijke) dimensie dit jaar wederom een besluit over martelingen aan de orde is. De leden van de SP-fractie vinden het van groot belang dat marteling effectief bestreden wordt. Daarom vragen zij de Minister in te gaan op het besluit dat voorligt. Wat zal hier de Nederlandse inzet zijn? Is consensus op dit punt waarschijnlijk? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie vragen de Minister verder te bevestigen of de niet-gouvernementele organisatie Glasnost Defence Foundation onlangs in Rusland is opgenomen in een register waardoor het nu als «buitenlandse agent» te boek staat? Hierop is kritiek geweest vanuit de OVSE, maar kan de Minister ook aangeven wat de organisatie precies kan doen tegen dit soort ontwikkelingen in een OVSE-lidstaat? Wat zijn de (potentiële) gevolgen voor de genoemde ngo nu het is geregistreerd als «buitenlandse agent»?

Een aantal jaren geleden stond een mogelijke partnerschapsstatus van Libië op de agenda van de OVSE. De leden van de SP-fractie vragen de Minister wat op dit punt de laatste stand van zaken is? Is er overleg met Libië? Zo ja, met welke groep of groepen is dat dan?